

Magyar uralkodók listája

A Wikipédiából, a szabad lexikonból.

Ezen a lapon a magyar uralkodók listája található.

Név Uralkodás Megjegyzés

Árpád-ház

Fejedelmek kora

Álmos szül. kb. 820-ban Egyek és Emese fia (?)

Árpád kb. 895–907 Álmos vezér fia

Nem tisztázott fejedelmi hatalom. Kb. 907-947: Tarhos, Levente, Zolta/Zsolt

Fajsz/Falicsi kb. 947–950

Taksony kb. 955–972 Árpád unokája, az augsburgi csata után lett fejedelem

Géza kb. 972–997 Taksony fia

Vajk (a későbbi I. István) 997–1000 Géza fia, anyja: az erdélyi gyula lánya, Sarolta

István királlyá koronázásával megszületik a Magyar Királyság.

I. (Szent) István 1000/1001–1038 Géza fia

Orseolo Péter 1038–1041,

1044–1046 A velencei dózse fia, István unokaöccse

Aba Sámuel 1041–1044 István sógora vagy unokaöccse

I. András 1046–1060 Taksony dédunokája, István Vazul nevű unokaöccsének fia

I. Béla 1060–1063 András öccse

Salamon 1063–1074 András fia

I. Géza 1074–1077 Béla fia

I. (Szent) László 1077–1095 Géza öccse

(Könyves) Kálmán 1095–1116 Géza fia

II. István 1116–1131 Kálmán fia

II. (Vak) Béla 1131–1141 Géza unokája, Kálmán Álmos nevű öccsének fia

II. Géza 1141–1162 II. Béla fia

III. István 1162–1172 II. Géza fia

II. László 1162–1163 ellenkirály, II. Géza öccse

IV. István 1163 ellenkirály, II. Géza öccse

III. Béla 1172–1196 III. István öccse

Imre 1196–1204 III. Béla fia

III. László 1204–1205 Imre fia

II. András 1205–1235 Imre öccse

IV. Béla 1235–1270 II. András fia

V. István 1270–1272 IV. Béla fia

IV. (Kun) László 1272–1290 V. István fia

III. András 1290–1301 II. András unokája, vele férfiágon kihalt az Árpád-ház.

„Interregnum” (vitatott legitimitású királyok)

Valójában az egyes tartományurak (más néven kiskirályok) hatalma oly mértékben megnőtt, hogy a királyi uralom jelképpé vált.

Ilyenek voltak: Csák Máté, Aba Amádé, Borsa Kopasz, Kőszegi Henrik, Kán László, Babonič István, stb.

Vencel (László) 1301–1305 a Přemysl-ház utolsó fiági tagja, cseh és lengyel király (1305–1306), IV. Béla ükunokája leányágon.

Ottó 1305–1307 a Wittelsbach-ház tagja, Alsó-Bajorország hercege, IV. Béla unokája leányágon.

Anjou-ház

I. Károly (Károly Róbert) 1301/1308-1342 Az Anjou-ház magyarországi ágának megalapítója. Már 1301-ben megkoronázták, de a tényleges hatalmat csak 1308-tól tudta gyakorolni. V. István dédunokája leányágon. Ő maga a Károly nevet használta.

I. (Nagy) Lajos 1342–1382 Károly fia, 1370-től Lengyelország királya.

Mária 1382–1395 Lajos lánya, ténylegesen csak 1387-ig, Zsigmonddal kötött házasságáig uralkodott.

II. (Kis) Károly 1385–1386 Nápolyi király (1381–1386), az Anjouk nápolyi ágának tagja, V. István ükunokája leányágon. Merényletnek esett áldozatul.

Vegyesházi királyok (Luxemburgi, Habsburg, Jagelló, Hunyadi)

Luxemburgi Zsigmond 1387–1437 Mária férje, cseh király (1420–1437), német-római császár (1433–1437)

Albert (Habsburg) 1437–1439 Zsigmond veje, cseh és német király (1438-1439)

I. Ulászló (Jagelló) 1440–1444 III. Ulászló néven lengyel király (1434–1444) is, a várnai csatában esett el.

V. László (Habsburg) 1440/1444–1457 Albert utószülött fia.

I. Mátyás (Hunyadi) 1458–1490 Hunyadi János kormányzó kisebbik fia.

II. Ulászló (Jagelló) 1490–1516 Cseh király (1471-1516).

II. Lajos (Jagelló) 1516–1526 II. Ulászló fia, a mohácsi csatában esett el.

A török hódoltság kora.

Az ország az 1526-os mohácsi vereséget követően előbb kettő, majd Buda 1541-es török elfoglalásával három részre szakadt. Az ország középső, Hódoltságnak nevezett része került török megszállás alá. Északon és Nyugaton az ún. Királyi Magyarország Habsburg fennhatóság alá került, Keleten pedig a középkori erdélyi vajdaságból és hozzá kapcsolódó részekből jött létre előbb a keleti Magyar Királyság, majd az 1570-es speyeri szerződéssel az Erdélyi Fejedelemség.

Királyi Magyarország

Név Uralkodás Megjegyzés

Habsburg-ház

I. Ferdinánd 1526–1564 II. Lajos sógora, az 1515-ös Habsburg-Jagelló házassági szerződés alapján formált jogot a magyar trónra. Cseh király (1527–1564), német-római császár (1556–1564).

Miksa 1564–1576 Ferdinánd fia. Német-római császár és cseh király (1564–1576).

Rudolf 1576–1608 Ferdinánd fia. Német-római császár és cseh király (1576–1612).

II. Mátyás 1608–1619 Német-római császár és cseh király (1612–1619).

II. Ferdinánd 1619–1637 Német-római császár és cseh király (1619–1637).

III. Ferdinánd 1637–1657 II. Ferdinánd fia. Német-római császár (1637–1657).

I. Lipót 1657–1705 III. Ferdinánd fia. Német-római császár (1657–1705).

keleti Magyar Királyság

Név Uralkodás Megjegyzés

Szapolyai János 1526–1540 Korábban erdélyi vajda.

János Zsigmond 1540–1571 Szapolyai János fia, választott király.

Izabella királyné 1556–1559 Szapolyai János özvegye, János Zsigmond anyja.

Erdélyi Fejedelemség

Név Uralkodás Megjegyzés

Báthory István 1571–1586 Lengyel király (1576–1586).

Báthory Zsigmond 1588–1597,
1598–1599,

1601–1602 Báthory István unokaöccse, többször is lemondott majd visszatért.

Báthory András	1599	
Székely Mózes	1603	
Bocskai István	1605–1606	Magyarország választott fejedelme (1605).
Rákóczi Zsigmond	1607–1608	
Báthory Gábor	1608–1613	
Bethlen Gábor	1613–1629	Magyarország választott királya (1620).
Brandenburgi Katalin	1629–1630	Bethlen Gábor özvegye, lemondatták.
Bethlen István	1630	
I. Rákóczi György	1630–1648	Rákóczi Zsigmond fia.
II. Rákóczi György	1648–1657, 1658–1659, 1659–1660	I. Rákóczi György fia.
Rhédey Ferenc	1657–1658	
Barcsay Ákos	1658–1660	
Kemény János	1661–1662	
I. Apafi Mihály	1661–1690	
II. Apafi Mihály	1690	I. Apafi Mihály fia, választott fejedelem.

Thököly Imre a bujdosók vezéréként előbb Felső-Magyarországon hozott létre önálló államot (1682–1685), majd 1690-ben megszerezte az Erdélyi Fejedelemséget – mindkettőt a törökkel szövetségben, így a felszabadító háború győzelmei mindkettőtől megfosztották.

II. Rákóczi Ferencet az általa vezetett szabadságharc (1703–1711) során előbb Erdély (1704), majd a magyarországi szövetkezett rendek vezérlő fejedelmének választották (1705). Az ónodi országgyűlés 1707-ben trónfosztottnak nyilvánította a Habsburg-dinasztiát.

A Habsburg-birodalom részeként.

Magyarország a török uralom alól való felszabadítása nyomán (1683–1699) teljes egészében a Habsburg-dinasztia uralma alá került. Bár a Magyar Királyságot és az Erdélyi (Nagy)Fejedelemséget 1867-ig nem egyesítették, mindkettő élén a Habsburg uralkodó állt.

Név	Uralkodás	Megjegyzés
-----	-----------	------------

Habsburg-ház

I. József	1705–1711	I. Lipót fia.
III. Károly	1711–1740	I. József öccse.
Mária Terézia	1740–1780	III. Károly lánya – férfiágon kihalt a Habsburg-család. Mária Terézia férjével, Lotharingia Ferencsel megalapította a Habsburg-Lotharingiai-dinasztiát.

Habsburg–Lotharingiai-ház

II. József	1780–1790	Mária Terézia és Lotharingia Ferenc fia. Nem koronáztatta meg magát. („Kalapos király”)
II. Lipót	1790–1792	II. József öccse.
I. Ferenc	1792–1835	II. Lipót fia.
V. Ferdinánd	1835–1848	Ferenc fia

1848-49-es forradalom és szabadságharc.

1849. április 14-én a debreceni országgyűlés trónfosztottnak nyilvánította a Habsburg-dinasztiát. Ezt követően Kossuth Lajost kormányzó-elnökké választották.

Ferenc József (1848) 1867–1916 Csak 1867-ben a kiegyezés betetőzéseként koronázták meg.

IV. Károly 1916–1918

1918. november 13-án IV. Károly lemondott az államügyekben való részvételi jogáról, november 16-án pedig Budapesten kikiáltották a Népköztársaságot. Az őszirózsás forradalom és a Tanácsköztársaság bukása után visszatérő ellenforradalmi rendszer előbb helyreállította a királyságot, aminek keretében 1920. március 1-én kormányzóvá választotta Horthy Miklóst, majd 1921. november 6-án kimondta – immár végleges érvénnyel – a Habsburg-ház trónfosztását.

Tartalomjegyzék [elrejt]

1 Érdekességek

2 Lásd még

2.1 Külső hivatkozások

2.2 Irodalom

[szerkesztés]

Érdekességek

Mikor uralkodott IV. Ferdinánd?

III. Ferdinánd 1637 és 1657, V. Ferdinánd 1835 és 1848 között volt Magyarország királya. De kettőjük között sehogysem találjuk IV. Ferdinándot. Hogyan lehetséges ez?

Arról van szó, hogy III. Ferdinánd fiát - aki szintén Ferdinánd volt - 1647-ben

megkoronázták, de 1654-ben, tehát még apja életében meghalt. Így, mivel a sorszámot már „kiosztották”, az e néven következő király az ötödikként léphetett trónra.

Primogenitura vagy szeniorátus?

Az iskolában általában István király kapcsán tanulhatunk a primogenitura és a szeniorátus módján való trónöröklésről. Ennek kapcsán azt is megtanulhatjuk, hogy István Koppánnyal szemben érvényesítette az elsőszülöttség elvét, ami ettől kezdve vált szokássá az országban.

Valóban így áll a dolog?

Ha jobban megvizsgáljuk az Árpád-házi királyok öröklési rendjét, akkor azt láthatjuk, hogy a kétféle öröklési rend folyamatosan tovább élt. Valójában arról lehet szó, hogy a királyi család férfi tagjai közül az ülhetett a trónra, aki meg tudta azt szerezni magának. Jogcímnak csupán annyi kellett, hogy férfiágon királyi fölmenője legyen a jelöltnek.

Trónfosztások

Ismereteink szerint, a magyar történelemben négy alkalommal került sor az uralkodóház trónfosztására. Mind a négy esetben a Habsburgokra mondták ki - igaz korábban csak az Árpádok, illetve az Anjouk bírtak örökletes hatalommal.

1620. augusztus 25. Besztercebánya

1707. június 13. Ónod

1849. április 14. Debrecen

1921. november 6. Budapest

(1918. november 16. Budapest: A Népköztársaság kikiáltásával megszűnt a királyság.)

Királyi cím egy életre?

Egy király a megkoronázásától fogva élete végéig király. Vagy mégsem? A magyar történelemben néhány uralkodónak nem volt módja haláláig viselnie a koronát. Kik ők?

Salamon - akit I. Béla fiai, Géza és László üttek el és csak 1087-ben halt meg.

Rudolf - akit öccse, Mátyás mondatott le 1608-ban, így élete hátra lévő négy évében csupán császár, de nem király volt.

V. Ferdinánd - akit 1848 decemberében mondatott le unokaöccse, Ferenc József javára. 1875-ben halt meg.

IV. Károly - aki 1918 novemberében fölfüggesztette uralkodói jogkörének gyakorlását, majd akit 1921-ben - visszatérési kísérleteinek kudarca után - a magyar országgyűlés megfosztott a trónjától. 1922-ben halt meg.

Koronázás nélkül is lehet király valaki?

Mikortól király a király? Attól kezdve, hogy megkoronázzák... Vagy mégsem? Néhány magyar királyt csak jóval uralmának megkezdése után - vagy éppen sohasem - koronáztak meg. Nézzünk egy-két ismertebb példát:

I. Károly - avagy ismertebb (bár helytelen) nevén Károly Róbert, háromszor biztosan részt vett koronázáson, mire sikerült uralmát megszilárdítani. 1301, 1309, 1310

I. Mátyás - 1464-ig koronázatlanul ült az ország trónján, mivel csak egy évvel korábban sikerült visszaszerezni a Szent Koronát III. Frigyes-től...

II. József - a kalapos király, aki, hogy ne kelljen esküt tenni a magyar törvényekre, egyszerűen nem koronáztatta meg magát.

Ferenc József - aki 1848 végétől tekintette magát Magyarországon uralkodójának, bár csak 1867-ben a kiegyezés keretében koronázták királlyá.